

kan være Tale om i saadanne Tilfælde at gjøre saadant Ansvar gjældende som det, den ærede Forslagsstiller har søgt at gjøre gjældende i § 21. Jeg maa her yderligere gjøre opmærksom paa, at selv Grundloven, formener jeg, viser Rigtigheden af, hvad jeg ogsaa har udtalt her i denne Retning, nemlig Bestemmelsen i § 12, andet Punktum, at Ministrene ere ansvarlige for Regjeringens Førelse. Til dette Ansvar, som Ministrene saaledes paadrager sig med Hensyn til Regjeringens Førelse, hører uundgaaeligt dette, at det kan være dens Pligt netop af Hensyn til Regjeringens Førelse baade ikke at handle og navnlig at handle og endogfaa at handle straf. Jeg ser ikke rettere, end at hvis man her vil gaa den Vej, Udfastet er gaaet og bestemme ubetinget Erstatningsansvar, vil man komme i Modstrid baade med de almindelige Principer for Erstatningsansvar og med den Tanke, der ligger til Grund for den af mig citerede Bestemmelse i Grundlovens § 12 om Ministrenes Ansvar for Regjeringens Førelse. Hertil kommer iøvrigt en anden Ting, som det forekommer mig ogsaa er overset af den ærede Forslagsstiller, nemlig at, for saa vidt der skal være Tale om at gjøre Ansvar gjældende i det Tilfælde, her er Tale om, nemlig Ansvar til Erstatning, ser jeg ikke rettere, end at den Domstol, for hvilken dette Ansvar gjøres gjældende, selvfølgelig maa kunne paakjende, ikke alene om de almindelige Betingelser for Straf, men ogsaa om de almindelige Betingelser for Ansvar til Erstatning ere til Stede. Men gaar man den Vej, her er paatænkt at gaa i § 21, kan jeg ikke se rettere, end at man kommer ind paa det, man under ingen Omstændigheder maa komme ind paa, at samle, om jeg saa maa udtrykke mig, Anklagemyndigheden og Dommermyndigheden i een Haand. Forholdet bliver da det, at den samme Autoritet anklager og dømmer. Forholdet vil endogfaa, saa vidt jeg kan se, blive det, at Dommen er afsagt, før Anklagen er gjort, nemlig ved at Bevillingen er negtet, og jeg kan ikke se rettere, end at det er i Strid med de almindelige Regler at afstige Dommen, førend Anklagen er reist. Sagen vil i Virkeligheden blive den, at Rigsretten eller Dommermagten, for at tage det mere almindeligt, kun vil sætte et Slags Segl paa eller give sit Stempel paa den Afgjørelse, der allerede er truffen; det er kort sagt ikke at dømme men kun at underskrive eller sætte sit Stempel, eller hvad man nu vil kalde det, paa den Afgjørelse, der allerede foreligger. Særligt tror jeg, at der med Hensyn til de Bestemmelser, der findes i 3die Afsnit, tildels gjælder noget Egnende som det jeg udtalte med Hensyn til Bestemmelserne i 2det Afsnit, som jeg iøvrigt gif kortelig ind paa, nemlig, at de Bestemmelser, som findes i 2det og tildels i 3die Afsnit, virkelig ikke egne sig til at føres igjennem ved særlig Lov. Skulde Bestemmelser af den Art og med det Indhold føres

igjennem, maatte man ogsaa her benytte Grundlovens § 95, hvis man overhovedet vil ind paa den Slags Bestemmelser. — Men jeg gjentager, efter saaledes at have gjennemgaaet de 3 første, de vigtigste Hovedafsnit i dette Forslag, at Forslaget, som af mig i Begyndelsen fremhævet, hviler paa et Princip, som jeg ikke tror stemmer hverten med, hvad Forholdets Natur tilfiger, eller hvad Grundloven har tænkt sig. Det vilde medføre, som jeg begyndte med at udtale, en Indskrænkning i de kongelige Prærogativer, i ethvert Fald vil man gaa disse temmelig nær. Det vilde gjøre, at man fik en eksekutiv Myndighed i Stedet for virkelige ansvarlige Ministre, ansvarlige saavel over for Representationen som over for Hs. Majestæt, Organer for Hs. Majestæts Udøvelse af den ham efter Grundlovens § 11 tilkommende højeste Magt. Jeg tror derfor, for saa vidt der skal komme Noget ud af dette Lovforslag, at de ærede Herrer, som have indbragt det, eller i hvert Fald ere enige med den ærede Forslagsstiller, rigtignok komme til at nærme sig noget de Anstuelser, som fra anden Side ville blive gjort gjældende, og som her ere blevne gjorte gjældende af mig. Jeg tror navnlig, at de komme til at tage et ganske væsentligt Hensyn til de Afgjørelser, som foreligge i de 3 Rigsretsdomme, og til den Praxis, dersom jeg tør udtrykke mig saaledes, som nu allerede gjennem disse Rigsretsafgjørelser maa siges at være til Stede i vort konstitutionelle Liv.

Bajer! Det vil maaske forekomme Enkelte noget dristigt og tillige noget ubeskedent, at jeg heber om Ordet i denne Sag, da jeg ikke er retskyndig i Ordets officielle Forstand; men det vil være afstillelige ærede Medlemmer bekendt, at med det Spørgsmaal, der ligger for, har jeg i afstillelige Aar syleset med megen Skærplighed, og det er jo Ting, der vedrøre — kan jeg gjerne sige — den politiske WC, vor Grundlovs Hovedregler. Jeg tror, man maa være den ærede Forslagsstiller taknemlig for, at han har indbragt dette Forslag, men jeg kan ikke være enig med ham, naar han betonebe saa stærkt, at der overhovedet ikke laa videre Bægt paa, hvorledes andre Forsætninger havde indrettet sig i saa Henseende. Jeg tror, at vi aldeles ikke skulle være nogen Frygt for at se hen til andre Forsætninger og undersøge, hvad der i det Hele er kommet frem i Udlandet om dette Emne. Jeg tror, at det vil saa langt fra rolke eller affræste Rigtigheden af de Grundsatninger, der ere nedlagte i dette Lovforslag, at det endogfaa snarere vil styrke dette, ja endogfaa i visse Henseender bevise, at det trænger til Uvidelse. Den ærede sidste Taler bebrejdede den ærede Forslagsstiller, at han ikke havde taget Hensyn til de senere faldne Rigsretsdomme. Sa, det er et Maadehold, som den ærede Forslagsstiller har viist i den Henseende, at han